

DalaVA®

Slam- och oljeavskiljaranläggning

Förord

Denna skrift har tagits fram av samtliga kommunala VA-huvudmän i Dalarna med syftet att ge dig som fastighetsägare respektive verksamhetsutövare kortfattad information om när och var det finns behov av att avskilja slam- respektive olja. Vad som är viktigt att tänka på inför en installation samt vad som krävs av användaren för att den ska fungera.

Kommunala reningsverk är byggda för att främst fånga upp näringsämnen från bad, disk och toalett från hushåll innan det renade vattnet leds ut till recipient* för att skydda vattnet från övergödning. Oönskade ämnen och kemiska föreningar som spolas ut i spillvattnet kan förstöra det biologiska steget vid reningsverket, hamna i slammet eller följa med det utgående vattnet till recipienten. Dagvatten leds oftast ut till recipient utan någon särskild rening vilket gör att det ställs minst lika höga krav på utsläpp till dagvatten som på spillvatten för att skydda recipienten.

Genom att installera en slam- och oljeavskiljare bidrar du till att reningsverkens processer fungerar, att kvalitén på det vatten som återförs till recipienten är god samt att det slam som produceras vid de kommunala reningsverken kan återföras i ett kretslopp.

Vill du veta mer, kontakta VA-huvudmannen eller tillsynsmyndigheten i din kommun. Kontaktuppgifter hittar du på sista sidan.

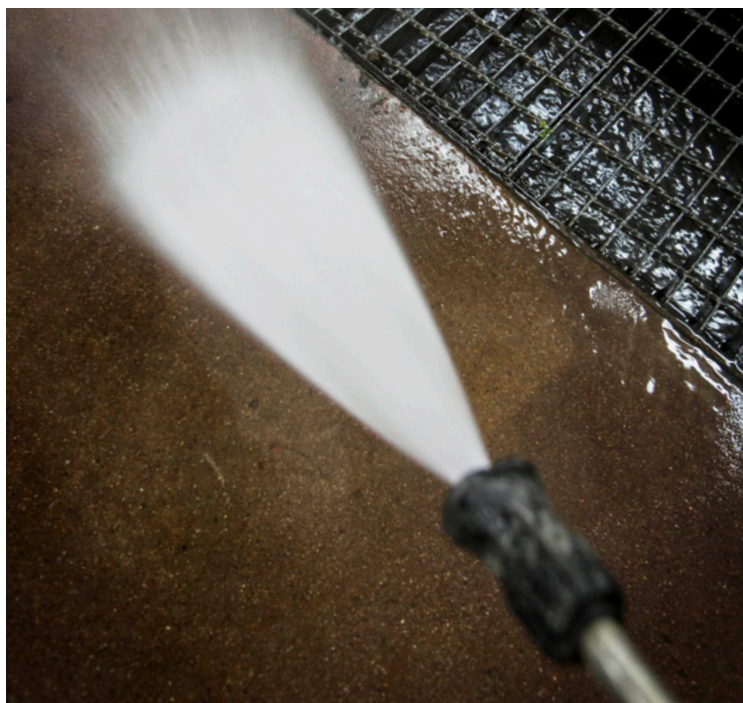
* Vattendrag, hav eller sjö som tar emot renat avloppsvatten.

Foto Henrik Hansson

Grafisk form och tryck Strållins 2013

Papper G-Print Smooth, Grycksbo Paper

Dala VA®

När och var behövs slam- och oljeavskiljare?

En avskiljare ska installeras när det finns risk att spill- eller dagvatten tillförs olja.

Olja är så giftigt, att det även vid mycket låga koncentrationer kan orsaka skador som kan ge både kort- och långsiktiga effekter i våra reningsverk och vattenmiljöer.

Nedan följer några exempel på där avskiljning behövs:

- Bensinstationer
- Tvätthallar för fordon
- Verkstäder och servicehallar
- Industrier
- Parkering (inom-, utomhus)

Lagar, förordningar och andra krav

Nedan nämns några av de som tillämpas:

- Miljöbalken (1998:808)
- Förordningen om verksamhetsutövares egenkontroll (SFS1998:901)
- Lagen om allmänna vattentjänster (2006:412)
- ABVA (allmänna bestämmelser för VA)

Fastighetsägarens ansvar

Fastighetsägaren ansvarar för att det avloppsvatten som släpps ut från fastighetens VA-installation till den allmänna VA-anläggningen inte innehåller större mängder olja eller andra oönskade ämnen.

Utifrån det oljeinblandade vattnets sammansättning ska fastighetsägaren se till att rätt typ av avskiljningsteknik installeras och sköts enligt anvisningar innan vattnet avleds till spill-, dagvattennätet eller direkt till recipient.

Om installationen eller skötseln av den har brister ställer VA-huvudmannen och tillsynsmyndigheten krav på att fastighetsägaren åtgärdar bristerna inom viss tid.

Verksamhetsutövarens ansvar

Enligt miljöbalken och förordningen om egenkontroll är verksamhetsutövaren ansvarig för sitt utsläpp till såväl recipient som till det allmänna VA-nätet via fastighetens VA-installation.

Om verksamheten förändras t.ex. byter kemikalier, ändrar storlek eller upphör kan behovet av rening förändras. Därför ska alla förändringar samrådask/ anmälas till VA-huvudmannen och tillsynsmyndigheten i din kommun.

Fastighetsägaren respektive verksamhetsutövaren kan bli skadeståndsskyldig vid stopp, skada eller annan olägenhet som orsakats av att slam- och oljeavskiljare saknas eller inte fungerar som den ska.

Inför installation

Innan en avskiljare installeras ska bygganmälan lämnas in till kommunens bygglovsavdelning. Kontakta va-huvudmannen och tillsynsmyndigheten för att få veta vilka krav som ställs på spill- respektive dagvattnet* som ska avledas från fastigheten.

För att kunna välja avskiljningsteknik är det viktigt att veta vilken form av olja som tillförs vattnet (fri-, emulgerad eller helt löst olja).

En klass II- avskiljare kan endast avskilja fri olja, dvs. olja som inte påverkats av högtryckstvätt eller tvättmedel.

Klass I- avskiljare klarar att avskilja emulgerad olja, dvs. emulsion som uppstått genom användning av högtryckstvätt och/ eller tvättmedel.

När oljan blir så komplicerat upplöst i vattnet att den betecknas som helt löst olja krävs det särskilda reningsanläggningar för att avskilja oljan.

För att säkerställa arbetsmiljön vid tömning av avskiljaren ska fastighetsägaren utforma och placera tömningspunkterna för slam och olja så att de uppfyller arbetsmiljöverkets föreskrifter AFS 1998:1 samt AFS 2000:1.

Anlita sakkunnig vvs-firma eller konsult för att ta fram dimensioneringsunderlag, val av avskiljningsteknik, utformning av installationen. Avskiljarinstallationen ska minst uppfylla kraven enligt gällande standard SS-EN 858 1 & 2.

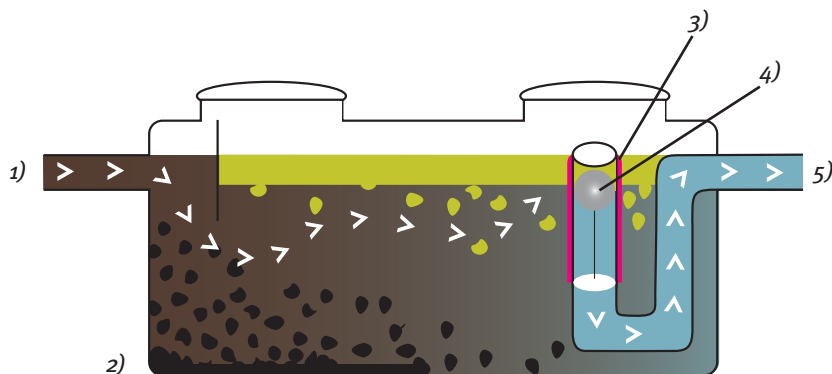
* Spillvatten är förorenat vatten från hushåll, industrier, serviceanläggningar o.d.. Dagvatten är ytligt avrinnande regn- och smältvatten.

När det finns risk att oljeinblandat vatten (emulsion) släpps ut till avloppsvatten eller direkt till recipient ska det finnas minst en klass I-avskiljare som säkerhet för ett önskat utsläpp.

Så här fungerar avskiljaren

När det smutsiga och oljehaltiga vattnet rinner genom den vattenfyllda avskiljaren sjunker slam och tyngre partiklar till botten i slamdelen, medan oljan stiger och lägger sig på ytan. Om oljan är emulgerad hjälper filtret till att samla ihop oljedropparna till större droppar som lättare kan flyta upp till ytan.

Skiss på funktion hos integrerad slam- och oljeavskiljare med filter, Klass I.

- 1) Inlopp
- 2) Slamdelen
- 3) Filter – oljeavskiljning
- 4) Avstängningsventil
- 5) Utlopp

Koncentrerad olja ska samlas upp i särskilt kärl för omhändertagande. Avskiljaren är endast till avsedd att avskilja slam respektive oljehaltigt vatten.

Drift och skötsel

Tvättmedel (avfettning och schampo) används för att lösa upp fett, olja och smuts vid tvättning. Tvättmedel som är gjorda för att passera en avskiljare ska användas. Dessa tvättmedel gör att avskiljaren kan fånga upp den lösta oljan (emulsionen). Användning av andra tvättmedel gör att oljan riskerar att följa med spillvattnet till reningsverket eller direkt till recipient.

På Naturskyddsföreningens hemsida hittar du listan kemikaliesvepet som visar tvättkemikalier som kan användas i en avskiljare och som är snälla för miljön.
www.naturskyddsforeningen.se

Tömningsintervallet ska anpassas till angivna tömningsnivåer/volymer enligt beskrivningen som följer med avskiljaren.

För att säkerställa att olja inte följer med vattnet ut ska du regelbundet kontrollera nivå på slam- respektive olja för att undvika att avskiljarens delar överbelastas. Om en avskiljare tillförs mycket sediment kan det vara lämpligt att installera larm i slamdelen för att undvika överbelastning. Genom att mäta oljeskiktet manuellt* och regelbundet (initialt 1 gg/mån) får du erfarenhet av hur just din anläggning belastas och när det är dags för tömning.

- När 50 % av max – slamvolym uppnåtts ska slamdelen tömmas.
- När 80 % av max – oljevolym uppnåtts ska oljedelen tömmas.

* Det finns olika sorters mätutrustning/metoder för att mäta nivåerna. En enkel metod är att föra en lång mätpinne genom oljan respektive slammet och uppskatta tjockleken på respektive skikt.

Anlita ackrediterad tömningsentreprenör och mottagningsanläggning för omhändertagande av slam- och oljeavskiljaravfall.

Besiktning av installationen ska enligt standarden 858-2 ske vart 5:e år. Vid besiktningen kontrolleras bl.a. avskiljarens fysiska kondition.

Provtagning ska ske när VA-huvudmannen eller tillsynsmyndigheten så begär. Anlita ackrediterade provtagare samt laboratorium för provtagning och analys. Val av provtagningsmetod och period ska ske i samråd med VA-huvudmannen eller tillsynsmyndigheten innan provtagning sker.

Provsvaren bedöms och jämförs bl.a. med Riktlinjer för utsläpp av avloppsvatten från industrier och andra verksamheter samt Svenskt Vattens publikationer gällande riktvärden för utsläpp till avloppsnät.

Oönskat utsläpp av olja

Om olyckan är framme och det sker ett oönskat utsläpp ska VA-huvudmannen, tillsynsmyndigheten samt räddningstjänsten meddelas så att dessa kan hjälpa till att fatta nödvändiga beslut om åtgärder.

DalaVA®

Följande verksamheter i din kommun kan ge mer information om hur slam- och oljeavfall hanteras och vilka krav som ställs på installation och skötsel av slam- och oljeavskiljare.

Falu
Energi
& Vatten

FALUN

VA-huvudman, Falu Energi & Vatten AB
Kontakt: 023-77 49 00 (vxl)

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen/
Bygg och miljö
Kontakt: 023-83 000 (kontaktcenter)

fev.se